

Tidsbruk til grovfôrhandtering

Foto: Pernille Mergshol

Undersøkelser viser at over halvparten av grovfôret i nyere, norske løsdriftsfjøs nå lagres i rundballer. Det brukes i gjennomsnitt rundt 50 minutter til håndtering av grovfôr hver dag.

LAGRING: Resultatene viser at over halvparten av grovfôret nå lagres i rundballer. Lagring i plansilo ser ut til å gi den mest arbeidstidsbesparende utføring av grovfôr.

TEKST: HANS KRISTIAN HANSEN, BENTE BORGEN, HANNE S. HANSEN, GEIR NÆSS OG DAGUNN O. MOUM, HØGSKOLEN I NORD-TRØNDELAG

■ Resultatene er basert på en spørreundersøkelse sendt ut til eiere av nyere, norske løsdriftsfjøs for melkeproduksjon. Det vil si fjøs som er bygd eller ombyggt til løsdrift etter 1995. Høgskolen i Nord-Trøndelag har ansvaret for delprosjektet om mekaniseringsøkonomi. I dette arbeidet skal en vurdere ulike løsninger for grovførhåndtering i løsdriftsfjøs til melkekyr, med tanke på funksjonalitet og kostnader. Formålet med prosjektet er å gi et bedre beslutningsgrunnlag ved valg av grovførhåndtering til storfe.

Hvordan lagres grovføret?

Figur 1 viser fordelingen mellom de ulike lagringsmåtene for grovfør blant 197 enkeltbruk og samdrifter. Resultatet er vektet i forhold til antall dyr, slik at det egentlig viser hvor stor andel av dyrene, omregnet til kuenheter, som får grovfør lagret på de ulike måtene.

Vi ser at rundballer er klart den mest brukte lagringsmåte, med 55 prosent, fulgt av tårnsilo, 21,2 prosent og plansilo, 15,6 prosent. Hele 91,4 prosent av brukerne oppgav at de hadde rundballer i en eller annen form, men siden mange hadde små mengder rundballer, utgjør surfør fra rundballer 55 prosent av grovføret.

Tidsforbruk grovførtildeling

Brukerne brukte i gjennomsnitt 48 minutter per dag til håndtering av grovfør fra lager til førbrett. For bedre å kunne sammenligne ulike grovførlinjer og bruk, er tidsforbruket delt på antall dyr per døgn. Grovførtildelingen inkluderer uttak fra lager, transport mellom lager og førsentral, håndtering i førsentralen og utføring.

Figur 2 viser persontidsforbruket i minutter per døgn og dyr for håndtering av grovfør fra lager til førbrett. Her viser vi de tre vanligste lagringsmåtene, samt et gjennomsnitt for alle brukene. Siden det var ytterst få som hadde kun en type grovførlager, er alle som lagret 80 prosent eller mer av føret på de ulike måtene, tatt med. Som vi ser, er det lavest tidsforbruk hos dem som har plansilo.

Gjennomsnittet for alle med 80 prosent eller mer av føret i plansilo er 0,51 minutt/døgn og dyr, mens resten ligger rundt 0,80 minutt/døgn og dyr. En kunne kanskje være fristet til å tro at dette avvirket skyldes forskjell i besetningsstør-

relse mellom gruppene, men det er ikke forklaringen. Antall kuenheter for plansilogruppen er 67,3 i snitt, mens snittet for alle 197 bruk er 69,7. Gjennomsnittlig antall kuenheter for rundballegruppen er 70,1 og for tårnsilogruppen 65,9. Besetningsstørrelsene er altså ganske så like for alle gruppene i sammenligningen.

Dersom vi ser bort fra tid brukt til uttak og transport, og konsentrerer oss om håndtering i førsentralen og selve utføringen, kan vi sammenligne de ulike måtene å tildele grovføret på.

Siden vi ønsker å se på forskjeller mellom ulike utføringssystemer, er det bare tatt med dem som har en type system for dette. En del har oppgitt flere metoder for tildeling av føret, og disse faller ut i denne analysen.

Ikke overraskende er det manuell tildeling som er mest tidkrevende, med 0,93 minutt/døgn, og dyr til håndtering av grovfør i førsentral og utføring (se figur 3). Traktor med avlesservogn/fullførvogn kommer best ut med bare 0,20 minutt/døgn og dyr. Vi skal være oppmerksomme på at det er store variasjoner innad i gruppene, men dette er gjennomsnittstall. I tillegg er det ganske få bruk i noen av gruppene, spesielt gjelder dette kjede i førbrett og førutlegger for fullfôr, med henholdsvis to og tre bruk.

Tidsforbruk vedlikehold

Når det gjelder vedlikehold, ble det spurt etter hvor mye persontid, omtrentlig, som hadde gått med til eget vedlikehold/ettersyn av de ulike delene av grovførlinja de siste 12 månedene.

Det viste seg at total tid til eget vedlikehold var 27,6 timer de siste 12 månedene

KUBYGG: Undersøkelsen er ett ledd i Kubygg-prosjektet, et samarbeidsprosjekt mellom Norges veterinærhøgskole, Universitetet for miljø- og biovitenskap og Høgskolen i Nord-Trøndelag.

i snitt for alle brukene. Dette er i størrelsesorden 10 prosent av tidsforbruket som går med til grovførhåndteringen fra lager til førbrett. Det var på den delen av grovførlinja som omfatter selve utføringen, at tidsforbruket til vedlikehold var oppgitt å være størst, med 9,4 timer siste året. ■

Oppsummering

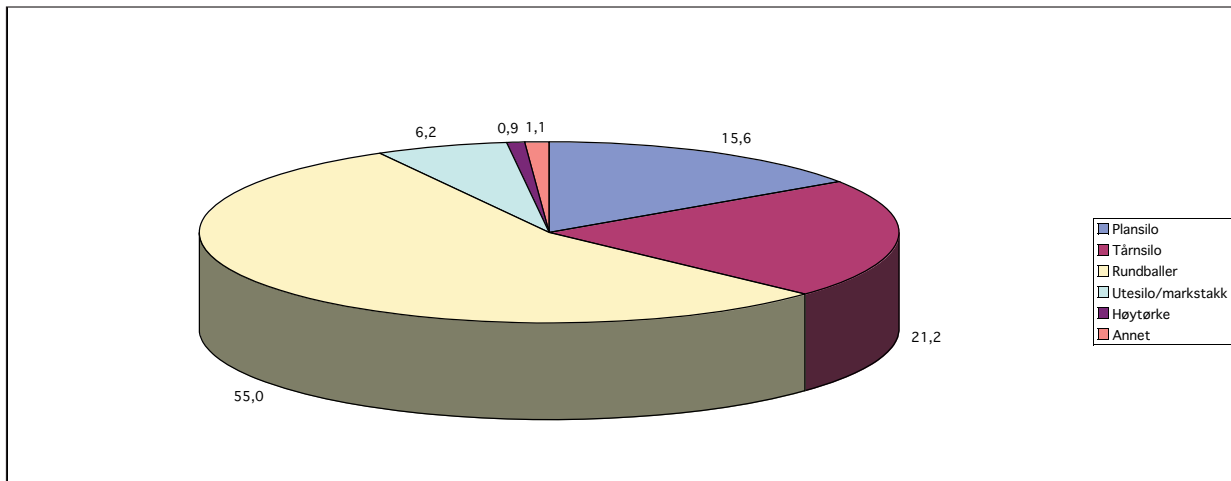
■ Resultatene viser at over halvparten av grovføret nå lagres i rundballer.

På nyere melkeproduksjonsbruk brukes det i gjennomsnitt cirka 50 minutter til håndtering av grovfør hver dag.

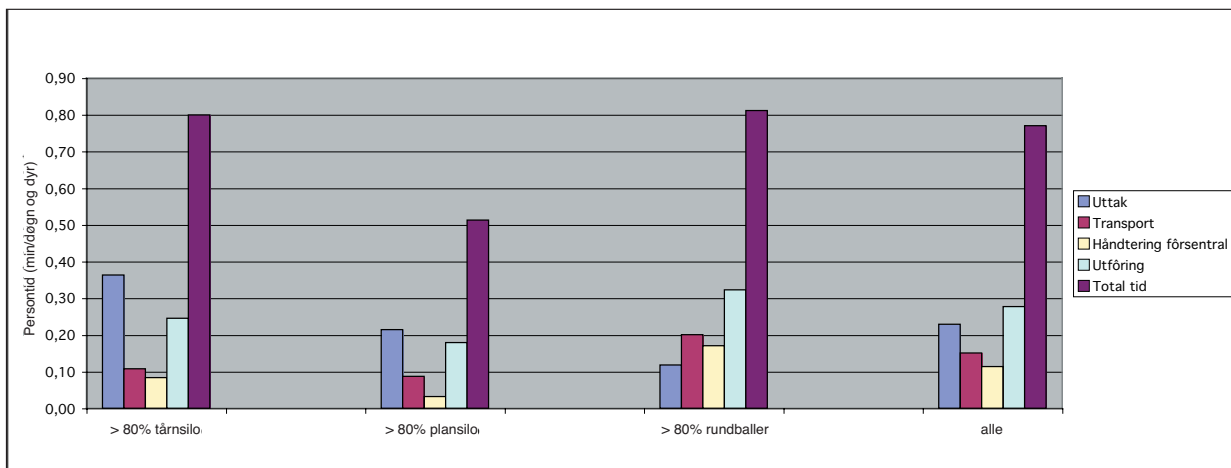
Lagring i plansilo ser ut til å gi den mest arbeidstidsbesparende utføring av grovfør.

Manuell tildeling krever lengst tid til håndtering i førsentral og utføring, mens traktor med avlesservogn eller fullførvogn krever minst arbeidstid til samme prosess.

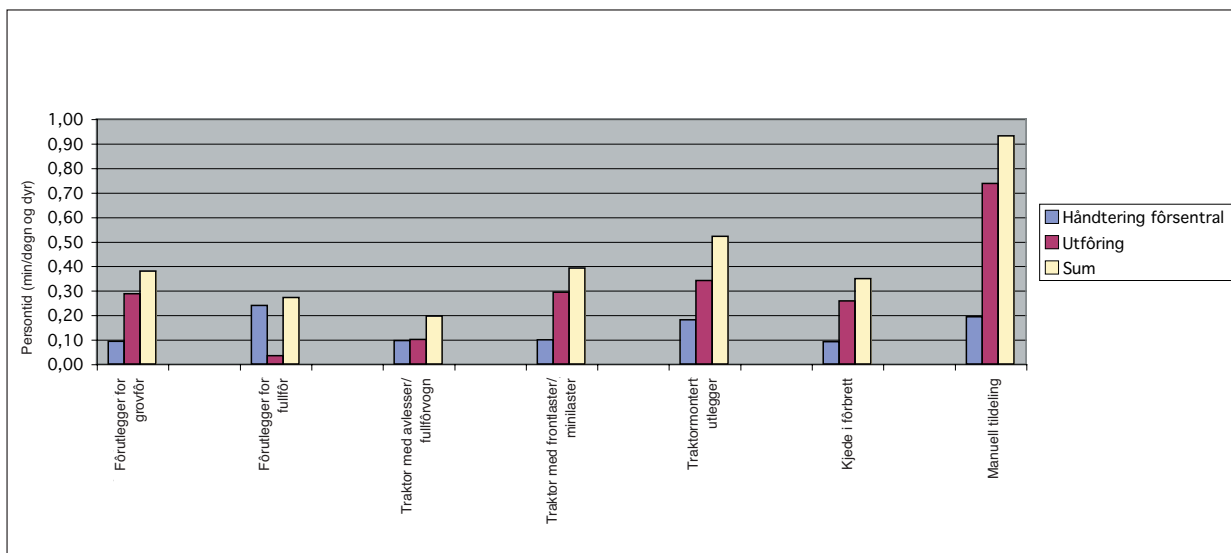
Årlig brukes det cirka 28 timer til vedlikehold av grovførlinja fra lager til førbrett.

Figur 1: Fordelingen mellom de ulike lagringsmåtene for grovfôr.

Figur 2: Tidsforbruk grovførtildeling, persontid, ved ulike lagringsmåter for grovfôr

Figur 3: Tidsforbruk grovførtildeling, persontid, ved ulike tildelingsmetoder for grovfôr